

Список використаних джерел:

1. Бунь О. Художній текст крізь призму можливих світів: модально-референційний аспект / О.А. Бунь // Вісник Київського лінгвістичного університету. – 2003. – Т. 6. – С. 141–147.
2. Калінкін В.О. Карпенко як джерело слов'янської поетонімології // Чорноморські новини. – 2010. – № 005 (21046), четвер 14 січня. – С. 1.
3. Малюга Н. Використання власних назв: суб'єктивний погляд на об'єктивну дійсність / Н.М. Малюга // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. праць. – Вип. 25. – К. : Акцент, 2006. – С. 235–240.
4. Михайлов В. Специфика собственных имен в художественном тексте // Филологические науки. – 1987. – № 6. – С. 78–82.
5. Муромцев І. Коннотація власних назв у художньому тексті // Вісник Харківського ун-ту. Проблеми філології. – 1992. – № 369. – С. 93–99.
6. Сколоздра О. Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі / Олеся Сколоздра // Вісник Львів. ун-ту. Серія філол. – 2010. – Вип. 50. – С. 355–360.

Сердюкова Т.В.*студентка,**Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди**Науковий керівник: Гетман Ю.С.**кандидат філологічних наук, доцент,**Педагогічний університет***ЕВОЛЮЦІЯ ЦІННОСТЕЙ В РОМАНІ
ОЛДОСА ХАКСЛІ «О ДИВНИЙ НОВИЙ СВІТ»**

Антиутопія – це анти-жанр, особливий вид літературного жанру, або, як його іноді називають, «пародійний жанр» [1, с. 238].

Найголовнішою проблемою утопічної літератури у ХХ столітті стала проблема здійсненності – нездійсненності утопії, яка, загалом, призвела до прояви антиутопії [1, с. 236].

Антиутопія з'явилася тоді, коли держава і суспільство виявилися свої негативні риси, стали небезпечними для людини, не сприяли прогресу. Це критичне зображення державної системи, що не відповідало принципам механізму. В антиутопії завжди виражався протест проти насильства, абсурдного соціального устрою, безправного становища людини. Автори антиутопій, посиляючись на аналіз реальних суспільних процесів, за допомогою фантастики

намагалися передбачити тим самим про небезпечні наслідки існуючого порядку або утопічних ілюзій [1, с. 238].

Жанр характеризувався, певними ознаками: змалювання певного суспільства або держави, їх політичної структури; зображення дії в далекому майбутньому (передбачається майбутнє); у поданий світ із середини, через бачення його окремими мешканцями, що відчують на собі його закони і представлені в якості ближніх; показ негативних явищ у житті соціалістичного суспільства, класової моралі, нівелювання особистості; ведення розповіді від імені героїв, у формі щоденника, нотаток; о відсутність опису домашнього житла і родини, як місця, де панують свої принципи і духовна атмосфера; мешканцям антиутопічних міст притаманні такі риси, як раціоналізм і запрограмованість [1, с. 238].

Одним з найпопулярніших творів англійської літератури ХХ століття вважається роман-антиутопія Олдоса Хакслі «О дивний новий світ». Олдос Хакслі у своєму творі розповідає історію «дикуна» (звичайної людини), яка потрапила у автоматизований світ суспільства споживання – капіталістичний рай «Ери Форда». Світ, у якому не знають, що таке любов, піклування про інших, сім'я, героїзм та благородство, адже у час технократії людина перестає цього потребувати.

Головним предметом нашого дослідження є визначення концепту «щастя» у тексті роману Олдоса Хакслі «О дивний новий світ».

У «Короткому словнику когнітивних термінів»: концепт (лат. сопсерііз – думка, поняття) – у когнітивній лінгвістиці – одиниця ментальних або психічних ресурсів свідомості і тієї інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку, усієї картини світу, відображеної в мозку людини; відомості проте, що індивід знає, припускає, думає, уявляє про об'єкти світу [2, с. 379].

На думку О. Гінкевич: «концепт – категорія розумова, неспостережлива, з'являється великий простір для її широкого тлумачення. «Концепт, – зазначають лінгвісти, – народжується як образ, але, з'явившись у свідомості людини, цей образ здатний просуватися по щаблях абстракції. Зі збільшенням рівня останньої концепт поступово перетворюється з чуттєвого образу в власне розумовий» [3, с. 203].

В. Татаркевич вважає, що: «щастя означає що не-будь сприятливе, проте ні в тому ні в іншому воно не означає того вищого блага і головної мети життя, яким, власне, і вважається щастя. Удача взагалі не може бути метою діяльності, так як вона супроводжує людину незалежно від його дій. А сама по собі удача не такі вже й цінна; цінної вона стає тоді,

коли усвідомлена, відчута, використана. Той, кому пощастило (в об'єктивному значенні), не завжди відчуває щастя (в суб'єктивному значенні). І тоді об'єктивне щастя стає маловажним, а то і зовсім знецінюється. Правда, люди, мріючи про щасливу долю, розраховують, що вона буде для них джерелом радості, що вона зробить їх життя приємним, але це очікування часом буває оманливим. Давнє польське прислів'я говорить: «Помірне щастя – найкраще». У ній висловлено переконання в тому, що найбільша удача ще не дає повного щастя. При такому розумінні щастя, не був би щасливим той, хто, володіючи найвищими благами, не відчував би задоволення від них; в кінцевому рахунку щастя визначають не блага, а почуття, не те, чим ми володіємо, а те, як ми на це реагуємо. Володіння благами, внутрішніми або зовнішніми, необхідно для щастя, бо важко бути щасливим, не маючи ніяких благ; але одне це ще не є щастя» [4, с. 33].

О. Хакслі запевняє, що: «У натуральному вигляді щастя завжди виглядає убого поруч з барвистими прикрасами нещастя. І, зрозуміло, стабільність куди менш колоритна, ніж нестабільність. А задоволеність абсолютно позбавлена романтики битв зі злою долею, немає тут барвистою боротьби зі спокусою, немає ореолу згубних сумнівів і пристрастей. Щастя позбавлене грандіозних ефектів» [5, с. 115].

Звернемося до роману-антиутопія Олдоса Хакслі «О дивний новий світ». У романі Олдоса Хакслі ми можемо виділити два концепти «щастя», які автор описує у своєму творі. Перший концепт «щастя» формується у так званому «Новому світі», тільки уявіть, що за допомогою синтетичних продуктів вирішена проблема голоду, усі ситі та задоволені. Встановлено культ споживання. Інститут браку відсутній як такий, усі знову ж таки ситі і задоволені, людина не несе ніяку відповідальність, тому що сексуальні стосунки не супроводжують процесу народження дітей та створенню сім'ї. Щастя підкреслюється умовною свободою. Причому, у буквальному розумінні – діти, або правильніше говорити, нові одиниці суспільства з'являються на світ у спеціальних інкубаторіях, чії співробітники і виконують первинні виховні функції. Люди не конфліктують, працюють задля суспільної користі. Завдяки хімічному втручанню в процес розвитку зародка кожна одиниця народжується з певними закладеними в неї якостями – від зростання до інтелекту, і поповнює собою одну з каст. Особистість заздалегідь впевнена у своєму майбутньому, немає про що хвилюватися. Розв'язана проблема старості і фізичного нездоров'я. Людина після досягнення статевої зрілості залишається молодою і повною сил усе життя, що зберігається, до моменту смерті. Тут немає книг, які нудно

читати, але є величезна кількість розваг, що заміщають цей сумнівний винахід. Немає бога, є віра у науковий прогрес. Людина у «Новому світі» не переживає негативні емоції, тільки насолода, яку підтримують вживанням спеціального наркотику «сома», який не завдає абсолютно ніякої шкоди організму. Без похмілля, без ломки, без звикання. Можна сказати, що це ідеальний концепт щастя, адже кожному з нас хоч одного разу з'являвся подібний набір думок у нашій голові. Особливо, такий концепт нам притаманний, коли втомлюємося або переживаємо не найкращі часи у житті. Олдос Хакслі пропонує читачу світ, у якому є стабільність, спільність, однаковість.

Другий концепт «щастя» формується у резервації. Резервація – зона старого світу, яку державі просто не вигідно підгортати, адже населення дуже мало, а витрати потрібні колосальні. У цьому світі живуть люди – дикарі, тобто суспільство, що має інше мислення. У резервації немає постійного відчуття «щастя», але у всякому разі люди по-справжньому зберігають свій уклад щастя, одружуються, живуть сім'ями, кохають, страждають, хвилюються, хворіють, вмирають, вірують у різних богів, дотримуються християнства, говорять на різних мовах, читають книжки, а не довідкову літературу. Біблія та твори Шекспіра формують характер та допомагають стати людиною, незалежною та вільною. Немає стандартів.

Таким чином, автор показує нам той досконалий концепт «щастя» «Нового світу», до якого багато хто прагне у XXI столітті. Цінності еволюціонують в залежності від розвитку технологій, матеріальних благ, покращення цивілізації. Концепт «щастя» «Старого світу» відходить на другий план, що є великою загрозою для людини та її формування, як повноцінної особистості.

Олдос Хакслі за допомогою анти-утопічного жанру пропонує своїм читачам поміркувати над тим, яка користь людині, якщо вона придбає увесь світ, а душі та щастю своєму зашкодить.

Список використаних джерел:

1. Давиденко Г.Й., Стрельчук Г.М., Гринчак Н.І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2011. С. 236-238.
2. КСКТ 2007. Короткий словник когнітивних термінів. Москва : Наука, 2007. С. 379.
3. Духовність літератури світу: поетика, ментальність і духовність. 2018. Вип. 11. С. 203.
4. Татаркевич В. Про щастя і досконалість людини. Москва : Прогрес, 1981. С. 33.
5. Хакслі О. Про чудовий новий світ: Роман-антиутопія. Пер. з англ. О. Сороки. Москва : Книжкова палата, 1989. С. 115.